

Bosch en Van Rijn bv.
Franz-Lisztplantsoen 220
3533 JG Utrecht
Nederland

DATUM:	7 mei 2025
ONS KENMERK:	25-0130/IngHR/02
UW KENMERK:	Opdrachtverlening dd. 11-02-2025
AUTEUR:	5.1.2e
PROJECTLEIDER:	5.1.2e
STATUS:	versie 1.1
CONTROLE:	5.1.2e

Aanvullende notitie quickscan Omgevingswet Windpark Rijnenburg

Consortium Rijnenburg Wind BV (een consortium van Rijne Energie, Eneco en Windvogel) is voornemens ten zuiden van de A12, ten zuiden van De Meern, Windpark Rijnenburg te realiseren. Dit windpark bestaat uit vier turbines waarvan de plaatsing op agrarische graslanden is voorzien. Waardenburg Ecology heeft voor de ontwikkeling van het windpark een quick scan uitgevoerd (5.1.2e et al., 2022).

In 2023 heeft Rijne Energie Coöperatief U.A. een ontheffingsaanvraag van de Wet natuurbescherming (hierna: de Wnb) ingediend voor een aantal vogel- en vleermuissoorten voor de aanleg en ingebruikname van de vier windturbines en bijbehorende infrastructuur bij het windpark (hierna: Wnb ontheffing), waarvan het ontwerpbesluit¹ in 2023 is gepubliceerd. In 2024 is een wijzigingsverzoek ingediend voor de Wnb ontheffing waarvan het ontwerpbesluit² door de gemeente Utrecht in juni 2024 is gepubliceerd.

De Wnb ontheffingsaanvraag (inclusief de wijziging in 2024) is gebaseerd op het natuurtoets inclusief genoemde onderzoek dat Bureau Waardenburg heeft uitgevoerd in 2022 (5.1.2e en 5.1.2e 2023) en aanvullend veldonderzoek in 2023 (5.1.2e et al. 2023). In deze natuurtoets en aanvullend veldonderzoek zijn de effecten beoordeeld op beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden en Natuurnetwerk Nederland) en beschermde soorten.

Vanwege de overgang naar de Omgevingswet dd. 1 januari 2024 en het feit dat de provincie Utrecht heeft bepaald dat per 1 september 2024 schadelijke handelingen bij ruimtelijke ontwikkelingen ten aanzien van haas, konijn, wezel, bunzing, hermelijn niet

¹ zaaknummer Z2023-00000888

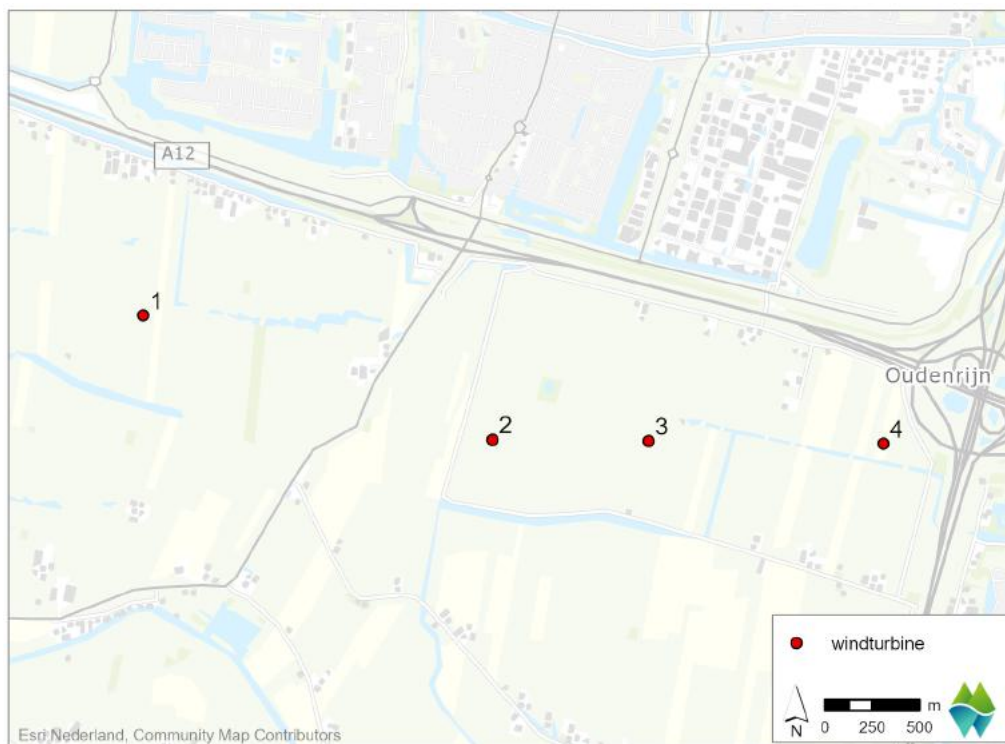
² zaaknummer Z2023-00000888

meer vergunningvrij zijn, heeft ^{5.1.2e} en van ^{5.1.2e} Waardenburg Ecology gevraagd effecten op de genoemde soorten na te gaan voor de aanlegfase als aanvulling op de quick scan uit 2022. Voorliggende notitie doet verslag van de bevindingen.

1. Plangebied

De vier planlocaties van het windpark Rijnenburg liggen ten zuiden van de A12 ter hoogte van De Meern. Ze liggen in open agrarisch landschap. De verkaveling is noord-zuid georiënteerd, de smalle graslanden worden van elkaar gescheiden door perceelstopen. Als plangebied wordt gezien de terreinen met tijdelijke ruimtebeslag ten behoeve van aanrijroutes en opslagterreinen en het ruimtebeslag van kraanopstelplaatsen van de vier windturbines. Voor een gedetailleerde beschrijving van het plangebied wordt verwezen naar ^{5.1.2e} et al. (2022). In Figuur 1 zijn de vier planlocaties van het windpark weergegeven.

Figuur 1. Overzichtstekening planlocaties voor de windturbines (rood omkaderd) windpark Rijnenburg (Esri Nederland, Community Map Contributors | Esri Nederland, beeldmateriaal.nl).

Onderstaande foto's geven een impressie van de verschillende planlocaties.

Figuur 2, 3. Links: planlocatie 1 (gezien vanaf noord richting zuid), rechts planlocatie 2 (gezien vanaf noord richting zuid).

Figuur 4, 5. Links: planlocatie 3 gezien vanaf noord, richting zuid), rechts planlocatie 4 gezien vanaf zuid, richting noordoost).

2. Voorgenomen activiteit, invloedssfeer en planning

Informatie over de voorgenomen activiteit en de planning is aangeleverd door Eneco.

Voorgenomen activiteit

De vier voorziene turbinelocaties zijn weergegeven in Figuur 1. De werkzaamheden zijn op te delen in aanlegfase en gebruiksfase. In de aanlegfase is er sprake van *verstoring* en *ruimtebeslag* op en rondom de vier turbinelocaties. Op effecten van de gebruiksfase wordt niet verder ingegaan in deze notitie.

In 5.1.2e et al. (2023) zijn de voorgenomen werkzaamheden in de aanlegfase gespecificeerd. Samengevat omvatten de werkzaamheden:

- de aanleg van tijdelijke ontsluitingsroutes naar de turbinelocaties,
- heiwerkzaamheden,
- het aanbrengen van de funderingen,
- het aanleggen van een kraanopstelplaatsen rondom de turbinelocaties,
- het opbouwen van de turbines.

Uitgangspunt voor de toetsing is dat de werkzaamheden aan de vier turbines na elkaar plaatsvinden; de kraan wordt telkens verplaatst.

Invloedssfeer

De beschreven werkzaamheden leiden tot de effecten *verstoring* en *ruimtebeslag* op en rondom de vier turbinelocaties.

Verstoring

Er is sprake van verstoring als gevolg van geluid, trillingen en menselijke aanwezigheid. De verstoringssafstand van werkzaamheden wordt bepaald door onder meer door het type verstoring, de intensiteit, duur en frequentie. Daarnaast speelt de voorspelbaarheid van de verstoring een rol. Ook het landschap moet meegewogen worden bij het bepalen van de verstoringssafstand; hoe opener het landschap, hoe verder de verstoring reikt. Hoe meer dekking, hoe kleiner de verstoringssafstand. Er wordt ingeschat dat het gebruik van de ontsluitingsroutes naar de turbinelocaties tot een verstoringsszone van circa 75 m aan weerszijden van de weg leidt. Hierin is meegenomen dat medewerkers de weg betreden.

Op en rondom de turbinelocaties vinden afgezien van verkeers- en transportbewegingen en betreding, ook heiwerkzaamheden plaats. De heiwerkzaamheden op de turbinelocaties leiden tot een verstoringsszone van circa 100 m rondom de turbinelocaties. In Figuur 6 zijn deze verstoorte zones weergegeven. Een oppervlakte van circa 49 ha grasland bevindt zich in dit 'verstoord gebied'.

Ruimtebeslag

De opstelplaats per kraan bedraagt $40 \times 50 \text{ meter} = 2.000\text{m}^2 = 0,2 \text{ ha}$ per opstelplaats. In de aanlegfase is er *tijdelijk* ruimtebeslag van 0,2 ha per turbinelocatie voor de kraanopstelplaats.

Planning

In de tweede helft van 2027 is de start van de werkzaamheden voorzien. De tijdsduur van de totale bouwfase bedraagt circa 18 maanden.

Figuur 6. Blauw gearceerd: invloedsfeer van 75 m rondom nieuwe ontsluitingswegen en geel gearceerd 100 meter verstoringssone rondom de turbinelocaties. Het plangebied plus de invloedsfeer vormt het verstoord gebied en heeft een oppervlakte van 49 ha.

3. Wettelijk kader

De toetsing is uitgevoerd in het kader van de Ow. Voor de teksten van de Ow verwijzen we naar: wetten.overheid.nl. Activiteiten die mogelijk gevolgen hebben voor in het wild levende dieren of planten zijn in de Ow gedefinieerd als flora- en fauna-activiteiten. De Ow stelt regels over flora- en fauna-activiteiten om soorten te beschermen. Dit betreft zowel (inter)nationaal beschermde soorten als niet beschermde soorten.

Haas, konijn, wezel, bunzing, hermelijn zijn beschermde soorten onder de Omgevingswet. De soorten staan genoemd in bijlage IX van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Op grond van artikel 11.54 Bal is het verboden om genoemde soorten opzettelijk te doden of te vangen of om de vaste voortplantingsplaatsen en rustplaatsen van deze dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen. Voor activiteiten met effecten op deze soorten is per 1 september 2024 een omgevingsvergunning nodig in de provincie Utrecht.

4. Methodiek onderzoek

Voorliggende toetsing is opgesteld op basis van informatie over de voorgenomen activiteit, een veldbezoek uitgevoerd op 12 februari 2025 en de huidige ter beschikking staande kennis en inschattingen van deskundigen.

Bronnenonderzoek

Voor een actueel overzicht van haas, konijn, wezel, bunzing, hermelijn is de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd op 11 februari 2025. Bij het raadplegen van de NDFF is uitgegaan van een zoekgebied met een straal van ca. drie km om het plangebied en gegevens tot vijf jaar oud. Daarnaast is, voor zover nodig, gebruikgemaakt van handreikingen (Provincie Utrecht 2024a, b en BIJ12, 2024) en achtergronddocumentatie (zie literatuurlijst).

Veldbezoek

Het veldbezoek heeft op 12 februari 2025 plaatsgevonden. Het was op deze dag droog, geheel bewolkt en circa 3°C. Gezocht is naar sporen van haas, konijn, wezel, bunzing en hermelijn (zoals burchten, uitwerpselen, knaagsporen, pootafdrukken). Op basis van terreinkenmerken en expert judgement is beoordeeld of het terrein geschikt is voor deze soorten.

5. Toets Soortenbescherming

Uit de NDFF zijn waarnemingen uit plangebied en het gebied met een straal van 3 km eromheen bekend van alle soorten (bunzing, haas, hermelijn, konijn, wezel) waarop onderhavig onderzoek is gericht.

Haas

Het plangebied vormt onderdeel van het leefgebied van de haas. Tijdens het veldonderzoek zijn op alle planlocaties hazen en / of sporen van haas gezien (prenten, keutels, legers). Voor haas zijn de grazige en ruige delen van het plangebied geschikt als foerageergebied. Het voedsel van de haas bestaat vooral uit kruidachtige planten (inclusief landbouwgewassen) en grassen. Hazen foerageren overwegend in de vooravond en 's nachts.

De grazige en ruige delen van het plangebied bieden haas ook potentiële verblijfplaatsen, zogenaamde legers. Legers zijn ondiepe uithollingen die te vinden zijn in dekking biedende vegetatie (> 30 cm) zoals bosranden, ruigtezomen maar ook in hoog gras en zelfs tussen de kluiten van een geploegde akker. Hazen hebben meerdere legers binnen hun leefgebied, afhankelijk van het aanbod van dekking. Hazen werpen hun jongen in dergelijke legers. Jongen verlaten deze legers enkele dagen na de geboorte. De voortplantingsperiode loopt globaal van januari tot en met augustus, hierin hebben hazen doorgaans drie worpen.

Het plangebied staat niet op zichzelf als leefgebied voor de haas. Het plangebied is gelegen te midden van agrarisch veenweidegebied en plaatselijk dekking biedende bosschages. De grootte van het leefgebied van een haas is gemiddeld 26-38 ha (Lange *et al.* 1994; ^{5.1.2e}, 1982). De leefgebieden overlappen elkaar sterk en in delen van het jaar, tijdens de voorplanting in het voorjaar en het foerageren in de winter,

treedt er groepsvorming op, zoals ook de waarnemingen van meerdere hazen tijdens het veldbezoek laten zien. Buiten deze perioden zijn hazen in principe solitair.

Effectbepaling

Ruimtebeslag

De fysieke aantasting van leefgebied als gevolg van *tijdelijk* ruimtebeslag tijdens de aanlegwerkzaamheden betreft 0,2 ha ter plekke van een kraanopstelplaats. Omdat de kraan telkens op één locatie werkzaam is, bedraagt het ruimtebeslag zo'n 0,77% van een leefgebied van een haas (uitgaande van 26 ha leefgebied).

Er is geen sprake van essentieel leefgebied dat verloren gaat. Met het verlies van open grasland gaat geen kwalitatief onderscheidend leefgebied verloren en er is voldoende oppervlakte alternatief leefgebied over tijdens en na de werkzaamheden, zeker gegeven het feit dat de leefgebieden van hazen overlappen.

Verstoring van foerageergebied

De werkzaamheden worden overdag uitgevoerd, terwijl hazen met name in de avondschemer en 's nachts foerageren. De werkzaamheden worden overdag uitgevoerd, globaal tussen 7:00 uur en 17:00 uur. Alleen in de maanden november tot en met januari – dit is buiten de kwetsbare voortplantingsperiode- is er beperkte overlap in activiteit in de avondschemer. Hazen zullen dus niet of nauwelijks belemmerd worden in hun foerageren als gevolg van verstoring door de werkzaamheden.

Verstoring van verblijfplaatsen

De werkzaamheden kunnen leiden tot verstoring van rustende hazen. Uit recent onderzoek door Krivopalova *et al.* (2024) is bekend dat rustende hazen in open agrarisch landschap opschrikken en vluchten bij verstoring door menselijke aanwezigheid op een afstand van ongeveer 70m. In stedelijk gebied was deze afstand ongeveer 30m. Ander onderzoek naar verstoringssafstanden is ons niet bekend. Voor de verschillende type werkzaamheden wordt in voorliggende toetsing uitgegaan van verschillende verstoringssafstanden (op basis van Krivopalova *et al.* (2024) en expert judgement):

- Voor heiwerkzaamheden wordt uitgegaan van een verstoringssafstand van 100m, vanwege de hoge geluidsbelasting in het open landschap.
- Voor aanlegwerkzaamheden op de kraanopstelplaats (betonvlechten) en betreding door medewerkers op de werklocaties en de ontsluitingsroutes wordt uitgegaan van een verstoringssafstand van 75m.
- Voor de inzet van gemotoriseerd materieel (graafmachines, vrachtwagens) wordt uitgegaan van een verstoringssafstand van 75 m, vanwege de hoge geluidsbelasting in het open landschap. Verkeer over deze ontsluitingsroutes kan op den duur een voorspelbare verstoringbron vormen, waaraan gewenning optreedt.

Uitgaande van het na elkaar uitvoeren van de werkzaamheden, is maximaal een kwart van het in Figuur 6 aangegeven gebied tegelijkertijd verstoord. De omvang van het verstoord gebied bedraagt dus maximaal 12,5 ha. Uitgaande van 26 ha leefgebied voor een haas, betreft dit een verstoring van bijna 50%. Binnen hun leefgebied vinden hazen nog

voldoende mogelijkheid (meer dan 50% van hun leefgebied) om uit te wijken voor de werkzaamheden en een rustplaats te vinden, onder andere in het gebied ten zuiden van het plangebied, maar ook op de percelen waar dan geen werkzaamheden plaatsvinden. Hazen zijn goed in staat zich te verplaatsen naar terreinen met minder verstoring, met uitzondering van de jongen, de eerste dagen na de geboorte.

Omdat de jongen de eerste dagen na de geboorte niet mobiel zijn, kunnen heiwerkzaamheden en werkzaamheden op de kraanopstelplaatsen leiden tot aantasting van de functionaliteit van voortplantingsplaatsen van de haas in de periode januari tot en met augustus.

Effectbeoordeling in het kader van de Ow

Zonder voorzorgsmaatregelen kunnen de heiwerkzaamheden en werkzaamheden op de kraanopstelplaatsen leiden tot schadelijke handelingen ten aanzien van de haas, namelijk het verstoren van voortplantingsplaatsen van de haas, waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. In onderstaande paragraaf 'Maatregelen' zijn maatregelen opgenomen om overtreding ten aanzien van de haas te voorkomen.

Konijn

Functie van het plangebied

Van konijn zijn waarnemingen bekend van het gebied rondom de Nedereindseplas bij IJsselstein / Nieuwegein (NDFF). Konijnen hebben in lage delen van Nederland hun burchten in wegtaluds of in andere verhogingen in het landschap, vaak in de dekking, onder braamstruweel of andere begroeiing. Konijnen zijn predatiegevoelig en foerageren daarom vlakbij hun burcht of nabij struweel.

Tijdens het veldbezoek op 12 februari 2025 zijn geen konijnen, burchten of sporen van konijnen (keutels, schraapjes) waargenomen in het plangebied, dat vlakdekkend doorlopen is. Vanwege de hoge waterstand is het plangebied ongeschikt voor verblijfplaatsen voor konijnen. Op grond hiervan wordt de aanwezigheid van konijnenburchten in het plangebied uitgesloten. Ook gegeven het open karakter van het plangebied, kunnen burchten niet gemist zijn bij het vlakdekkend doorlopen van het plangebied.

Vanwege het ontbreken van substantiële dekking op de planlocaties vormen de planlocaties evenmin geschikt foerageergebied. Betekenis van de planlocaties als foerageergebied voor konijn wordt uitgesloten.

Bepaling en beoordeling van gevolgen van de voorgenomen activiteit

Omdat de turbinelocaties geen betekenis als foerageergebied of verblijfplaats hebben, worden effecten op konijnen uitgesloten. Voor konijn zijn geen maatregelen nodig in het kader van de specifieke zorgplicht, omdat deze soort niet voorkomt binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden.

Het gebruik van rust- en verblijfplaatsen door kleine marterachtigen

Bunzing, hermelijn en wezel zijn territoriaal. Hun leefgebieden kunnen sterk in grootte variëren afhankelijk van het seizoen en de beschikbaarheid van voedsel. De territoria van mannetjes zijn groter dan van vrouwtjes en kunnen een omvang hebben van enkele ha tot meer dan 100 ha. De territoria van mannetjes overlappen vaak met die van meerdere vrouwtjes.

In de voortplantingsperiode verblijven ze op één locatie om de jongen groot te brengen. Dit zijn de plekken waar de belangrijkste prooi soort algemeen voorkomt. Wezel is sterk gebonden aan het voorkomen van hun belangrijkste prooidieren: woelmuizen. Woelmuizen, ratten en vooral konijnen vormen het hoofdvoedsel van de hermelijn. De bunzing heeft een gevarieerd menu: o.a. amfibieën, konijnen, en knaagdieren. De voortplantingsperiode begint vanaf maart en duurt de gehele zomer waarin jonge dieren met de moeder in familiegroepen kunnen jagen. Wezels kunnen twee worpen per jaar hebben, hermelijn en bunzing werpen éénmaal per jaar. Voor de voortplantingsperiode van kleine marterachtigen wordt maart - augustus aangehouden.

De dieren houden zich buiten de voortplantingsperiode in hun territorium op daar waar een hoge prooidichtheid is of waar jagen relatief weinig moeite kost in vergelijking met andere seizoenen. Ze kunnen enkele dagen rond een tijdelijke slaapplek jagen om daarna te verhuizen en op een andere plek te jagen. Daarnaast gebruiken de dieren diverse schuilplaatsen waar ze in tijd van onraad snel kunnen schuilen. De verschillende functies kraamplek, slaapplek en schuilplek zijn binnen het territorium niet 'vast' en kunnen in een seizoen en van jaar tot jaar wisselen.

Bunzing, hermelijn en wezel gebruiken vergelijkbare typen holen zoals oude konijnenholen, mollengangen, holen onder boomwortels, houtstapels, etc. Wezels maken ook gebruik van muizenholen. De dieren komen voor in terreinen waar voldoende dekking en voedsel aanwezig is. Ze maken daarbij veel gebruik van lijnvormige, kleinschalige landschapselementen, zoals bosranden, houtwallen, slootranden en greppels. Ze komen voor in moerassen, rietlanden, houtwallen, ruigtes, struwelen, etc. Wezel heeft een voorkeur voor drogere terreinen, hermelijn en vooral bunzing juist voor relatief waterrijke gebieden. Terreinen die weinig dekking geven, zoals open en intensief beheerde landbouwgronden, worden sterk gemeden door kleine marterachtigen en kunnen niet worden gerekend tot het functioneel leefgebied (Westra & Kuiters, 2018 en referenties daarin).

Wezel

Functie van het plangebied

Uit de NDFF zijn waarnemingen van wezel bekend uit plangebied en de ruimere omgeving. Wezels hebben grote territoria (variërend van 1,5 tot 4,8 ha, BIJ12 2024) met daarin diverse schuilplekken en in de voortplantingsperiode een verblijfplaats. De functionele leefomgeving omvat voortplantings- en rustplaatsen, het jacht-/foerageergebied, verbindende elementen en voldoende beschuttingsmogelijkheden. Het open intensief beheerd grasland in het plangebied biedt de wezel geen geschikt foerageergebied noch verblijfplaatsen. Wezels wijken meestal niet verder dan vijf meter van beschutting af om te foerageren. Ze zoeken hun prooi vooral in dekking, omdat ze zelf kwetsbaar zijn voor predatie (BIJ12, 2024 en referenties daarin).

Het plangebied is vanwege de korte grazige vegetatie matig geschikt voor wezel. Dekking ontbreekt. De smalle perceelsloten hebben vrij steile oevers met beperkt ontwikkelde vegetatie; de randen van de percelen boden daardoor ten tijde van het veldbezoek weinig

dekking. Zodra de vegetatie in de oevers in de loop van het seizoen wat structuurvariatie ontwikkelt, vormt dit verbindende elementen in het landschap voor de predatiegevoelige wezel.

Bepaling en beoordeling van gevolgen van de voorgenomen activiteit

Directe effecten van ruimtebeslag op verblijfplaatsen en (essentieel) foerageergebied van de wezel zijn uitgesloten, aangezien binnen het plangebied geen verblijfplaatsen of (essentieel) foerageergebied van de wezel aanwezig is. Potentieel verbindende elementen (slootoevers) blijven behouden. Omdat de planlocaties weinig betekenis hebben als foerageergebied is verstoring van foerageergebied met wezenlijke invloed uitgesloten.

Bunzing

Functie van het plangebied

Uit de NDFF zijn waarnemingen van bunzing bekend, vooral van verkeersslachtoffers op de A12.

Bunzing komt vooral voor in open bos, natuurlijke uiterwaarden en (agrarische) halfopen landschappen. Als verblijfplaats maakt bunzing gebruik van oude konijnenholen, holten onder houtstapels en stronken. Net als hermelijn en wezel verblijft bunzing buiten de voortplantingsperiode van slechts enkele dagen in een verblijfplaats.

De slootoevers in het plangebied kunnen onderdeel van foerageergebied vormen. Zuidelijker, buiten het plangebied kunnen zich verblijfplaatsen bevinden op plekken met wat dekking (struweel, stronken). Binnen het plangebied zijn er geen potenties voor verblijfplaatsen. De planlocaties vormen naar verwachting onderdeel van het grotere leefgebied, zonder essentiële betekenis.

Bepaling en beoordeling van gevolgen van de voorgenomen activiteit

Omdat de turbinelocaties beperkte betekenis als foerageergebied hebben, worden wezenlijke effecten op bunzing uitgesloten. Werkzaamheden aan de slootoevers zijn niet voorzien. Omdat de werkzaamheden overdag plaatsvinden en bunzing in schemering en nacht actief is, ondervindt deze soort relatief weinig verstoring van de werkzaamheden. Schadelijke handelingen ten aanzien van bunzing zijn niet aan de orde. Wel dient invulling te worden gegeven aan de specifieke zorgplicht (zie verder).

Hermelijn

Functie van het plangebied

Uit de NDFF is één waarneming van hermelijn bekend uit de omgeving van het plangebied. Hermelijnen jagen in diverse terreinsoorten: ruigten, graslanden, oevers, natte open gebieden. Verblijfplaatsen heeft hermelijn onder houtstapels, stronken en omgevallen bomen. Vanwege de predatiegevoeligheid van deze soort heeft hermelijn voorkeur voor gebieden met voldoende dekking.

Het open intensief beheerd grasland in het plangebied biedt de hermelijn geen geschikt foerageergebied noch verblijfplaatsen (zie Kader 1 hierboven). Konijnen, de voornaamste voedselbron van hermelijn, ontbreken in het plangebied. Dekkingbiedende elementen voor

verblijfplaatsen zijn ook niet aanwezig. Een functie van het plangebied voor hermelijn wordt uitgesloten.

Bepaling en beoordeling van gevolgen van de voorgenomen activiteit

Omdat de turbinelocaties geen betekenis voor hermelijn hebben, worden wezenlijke effecten uitgesloten. Schadelijke handelingen ten aanzien van hermelijn zijn niet aan de orde.

Maatregelen

Om het verstoren van voortplantingsplaatsen van de haas te voorkomen dienen de volgende maatregelen genomen te worden:

- Maai de percelen waarop werkzaamheden voorzien zodat er geen dekking biedende vegetatie aanwezig is.
- Laat een week voorafgaand aan de heiwerkzaamheden en werkzaamheden op de kraanopstelplaatsen het gebied binnen de verstoringscontour door een ecooloog controleren op aanwezigheid van jonge hazen. Als er geen jonge hazen binnen de verstoringscontour gevonden worden, kunnen de werkzaamheden worden opgestart. Als er wel jonge hazen binnen de verstoringscontour worden vastgesteld, kunnen de werkzaamheden pas worden opgestart als de jonge hazen hun leger hebben verlaten.

In het kader van de specifieke zorgplicht worden de volgende aanvullende maatregelen geadviseerd om nadelige gevolgen voor fauna zo veel mogelijk te voorkomen, beperken en herstellen:

- Zet geen materieel in buiten de werkkerreinen en ontsluitingsroutes voor de turbinelocaties.
- Beperk betreding tot de turbinelocaties en ruimte rondom de bouwkeet.
- Rijd stapvoets om verkeersslachtoffers te voorkomen.
- Laat buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden dekking biedende vegetatie tot ontwikkeling komen om fauna extra schuilgelegenheid te bieden. Dit kan ook op de (randen van) planpercelen waar de werkzaamheden reeds zijn afgerond.
- Stel een ecologisch werkprotocol op waarin de maatregelen worden opgenomen om schadelijke handelingen te voorkomen en waarin een plan opgenomen wordt met controles in het veld door een ecologisch deskundige.

6. Conclusies

Samengevat wordt het volgende geconcludeerd:

- Zonder voorzorgsmaatregelen kunnen de heiwerkzaamheden en werkzaamheden op de kraanopstelplaatsen leiden tot schadelijke handelingen ten aanzien van de haas, namelijk het verstoren van voortplantingsplaatsen van de haas, waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. In de paragraaf 'maatregelen' zijn maatregelen opgenomen om overtreding ten aanzien van de haas te voorkomen.

- Omdat het plangebied geen essentiële betekenis heeft voor het konijn en kleine marterachtigen, zijn nadelige gevolgen als gevolg van de bouw van de vier windturbines voor deze soorten uitgesloten.

Omdat er nog weinig ervaring is opgedaan met de beoordelingen in het kader van de Omgevingswet ten aanzien van haas, konijn en kleine marterachtigen in de provincie Utrecht, wordt geadviseerd de bevindingen van deze notitie voor te leggen aan de provincie.

7. Bronnen

BIJ12, 2024. Kennisdocument Kleine marterachtigen Bunzing - Hermelijn – Wezel. Versie 1.1, juli 2024. BIJ212, Utrecht.

5.1.2e & 5.1.2e, 1982. Movement, home range and clustering in the European hare (*Lepus europaeus* PALLAS) in the Netherlands. Zeitschrift für Säugetierkunde 47: 22-32.

5.1.2e, 1974. Distribution, habitability and number of weasel *Mustela nivalis* in relation to prey abundance. Oikos, 25: 308-314.

Informatiekaart Natuur. https://atlas.bij12.nl/WebView/index.html?viewer=ikn_pub. Geraadpleegd op 10 februari 2025.

Informatiepunt Leefomgeving. <https://iplo.nl/regelgeving/omgevingswet/geconsolideerde-teksten-omgevingswet/Geraadpleegd> op 10 februari 2025.

5.1.2e & 5.1.2e, 2023. Natuurtoets Energielandschap Rijnenburg, Utrecht. Achtergrondrapport natuur voor plan- en projectMER. Rapport 22-126. Waardenburg Ecology, Culemborg.

Nationale Databank Flora en Fauna. <https://ndff-ecogrid.nl/>. Geraadpleegd op 10 februari 2025.

Natuurhistorisch maandblad, In een groen groen boerenland....Hazen en landgebruik in Limburg mei 2010.

Science of The Total Environment, Volume 951, 2024, 175779. 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e. Adaptation of farmland mammalian specialist to urban life: Escape behavior of European hare along the urban-rural gradient (november 2024).

5.1.2e; 5.1.2e; 5.1.2e; 5.1.2e; 5.1.2e; 5.1.2e Adaptation of farmland mammalian specialist tourban life: Escape behavior of European hare along the urban-rural gradient. Sci. Total Environ. 2024,951, 175779.

5.1.2e & 5.1.2e, 2002. Population biology of stoats *Mustela erminea* and weasels *Mustela nivalis* on game estates in Great Britain. Journal of Applied Ecology, 39: 793-805.

Nationale Databank Flora en Fauna. <https://ndff-ecogrid.nl/>. Geraadpleegd op 10 februari 2025.

Provincie Utrecht, 2024a. Toetsingskader Bescherming van de haas bij flora- en fauna-activiteiten in de provincie Utrecht. Provincie Utrecht, Utrecht.

Provincie Utrecht, 2024b. Toetsingskader Bescherming van de konijn bij flora- en fauna-activiteiten in de provincie Utrecht. Provincie Utrecht, Utrecht.

5.1.2e, 2021. Bunzing, Hermelijn en wezel. Kleine roofdieren. KNNV uitgeverij, Zeist.

5.1.2e & 5.1.2e, 2023. Veldonderzoek weidevogels Energiepark Rijnenburg. Onderzoek vliegbewegingen grutto en territoria weidevogels 2023. Rapport 23-252, Waardenburg Ecology, Culemborg.

5.1.2e & 5.1.2e, 2018. Beheerwijzer landschappelijke maatregelen voor kleine marterachtigen. Zoogdiervereniging, Nijmegen.

Voor vragen over deze notitie kunt u contact opnemen met 5.1.2e

Akkoord voor uitgave: Teamleider Waardenburg Ecology
5.1.2e

Datum akkoord : 03-04-2025

Waardenburg Ecology is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Waardenburg Ecology; opdrachtgever vrijwaart Waardenburg Ecology voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Waardenburg Ecology / 5.1.2e en Van 5.1.2e bv..

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden vervaelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Waardenburg Ecology, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Waardenburg Ecology is een handelsnaam van Bureau Waardenburg BV. Lid van de branchevereniging Netwerk Groene Bureaus. Het kwaliteitsmanagementsysteem is gecertificeerd door EIK Certificering overeenkomstig ISO 9001:2015. Waardenburg Ecology hanteert als algemene voorwaarden de DNR 2011, tenzij schriftelijk anders wordt overeengekomen.

Waardenburg Ecology Varkensmarkt 9, 4101 CK Culemborg, 5.1.2e
info@waardenburg.eco, www.waardenburg.eco

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gegevens definitief geanonimiseerd op grond van:

Wet	Artikel	Omschrijving	Pagina's
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub e	De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer	1, 2, 3, 6, 12, 13